

Analyse

21. april 2020

Åbningsstrategi for Covid-19 prioriterer sundhedsrisici højt i forhold til de økonomiske omkostninger

Af Jens Hauch og Thomas Wilken

Dette notat sammenholder de sundhedsmæssige risici ved forskellige Covid-19 åbningsscenarier med de økonomiske omkostninger ved at holde dele af økonomien lukket. Vi finder, at hensynet til sundhedsrisici er blevet prioriteret højt i forhold til den økonomiske omkostning under den yderligere åbning af samfundet pr. d. 17. april.

Kontakt

Vicedirektør og cheføkonom
Jens Hauch
Tlf. 3140 7715
E-mail jeh@kraka.dk

Regeringen har valgt en lille åbning af samfundet

Regeringen meddelte d. 6. april, at den ville forfølge en lille åbning af samfundet fremfor de to alternative scenarier om en mellem eller stor åbning, som Statens Seruminstitut (SSI) ligeledes havde fremlagt for regeringen. Regeringen åbnede samfundet yderligere d. 17. april, da den valgte at genåbne de liberale erhverv, som fx frisører og tatovører mv.

Det har betydelige økonomiske omkostninger

Specielt valget om alene at genåbne de liberale erhverv d. 17. april viser, at regeringen prioriterer sundhedsrisici højt i forhold til de økonomiske omkostninger. En mellem åbning, hvor restauranter og caféer fx kunne genåbne, vil kun med en lille sandsynlighed udfordre sundhedssystemets kapacitetsgrænse fremover. Samtidig kan vedtagelsen af en mellem åbning øge BNP med næsten 5 mia. kr. månedligt sammenholdt med en lille åbning inkl. liberale erhverv.

Notatets struktur

Vi gennemgår først SSI's tre scenarier for sygdomsudviklingen ved en lille, mellem og stor åbning af samfundet. Herefter beskriver vi kort SSI's forventninger til de sundhedsmæssige konsekvenser af scenarierne samt den tilhørende usikkerhed. Vi fremlægger efterfølgende de økonomiske omkostninger ved hvert scenario, og til sidst sammenholder vi de sundhedsmæssige og økonomiske konsekvenser for to scenarier.

SSI har fremlagt tre scenarier for regeringen

Inden regeringens udmelding om at foretage en lille åbning af samfundet d. 6. april havde SSI fremlagt tre åbningsscenarier for regeringen, der hver beskrev de forventede konsekvenser for danskeres sundhed. Tiltagene i de tre scenarier er beskrevet i Boks 1.

Boks 1 Åbningsscenarier

Tiltag i det "lille" scenario

Forbuddet mod arrangementer med mere end 10 personer hæves for skoler, uddannelsesinstitutioner og private arbejdspladser. Dagtilbud åbnes. Private arbejdsgivere opfordres til at gå på arbejde, hvis det er forsvarligt. Anbefaling om fortsat at overveje brug af hjemmearbejdspladser, hvor det er muligt. Skoler åbnes for udvalgte klassetrin (0.-3. klasse og 9. og 10. klasse). Gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser åbnes for elever med snarlige afsluttende prøver.

Yderligere tiltag i det "mellem" scenario

Åbning for restauranter og caféer, hvis afstand er mulig. Åbning af liberale erhverv så som frisører, fysioterapeuter mm. Derudover skal offentligt ansatte i produktion, hvor fysisk tilstedeværelse er påkrævet.

Yderligere tiltag i det "store" scenario

Forbuddet mod arrangementer med mere end 10 personer hæves til 50 personer. Åbning af efteruddannelse for kurser, hvor fysisk fremmøde er nødvendigt for erhvervsattestifikater. Åbning af storcentre.

SSI angiver forventet antal patienter på intensiv

Ifølge beregninger fra SSI ville en lille, mellem og stor åbning af samfundet medføre en maksimal belastning på landets intensivafdelinger medio maj på henholdsvis 277, 327 og 434 patienter¹. Usikkerheden på de tre estimater er dog betydelig. I de tre scenarier vil der være fem pct. sandsynlighed for, at Danmark overstiger en maksimal belastning på landets intensivafdelinger på henholdsvis 653, 977 og 1.199 patienter.

¹ <https://files.ssi.dk/ekspertrapport--matematisk-modellering-af-covid19-den-2-april-2020>

Lav sandsynlighed for overskridelse af kapacitetsgrænse	Det er den samlede belastning af sygehusvæsenet, som SSI navigerer efter, når SSI rådgiver regeringen. Herunder særligt belastningen på landets intensivafdelinger. Både den lille og mellemste åbning af samfundet ville med meget lav sandsynlighed overstige kapacitetsgrænsen på landets intensivafdelinger. Kapacitetsgrænsen på intensivafdelingerne i Danmark var d. 22. marts 940 pladser med respiratorer, og yderligere 120 respiratorer var på daværende tidspunkt tilgængelige hos forsvaret, private klinikker mm. ² Derudover er der fra d. 22. marts og frem foregået en kapacitetsopbygning, der har medført, at den reelle kapacitetsgrænse løbende er blevet forøget.
Nye SSI-tal: Kraftig reduktion i antal intensivpatienter	Nye SSI-beregninger fra d. 14. april ³ viser, at det lille åbningsscenario inklusiv åbningen af liberale erhverv nu kun vil medføre 56 patienter på landets intensivafdelinger. Og der er fem pct. chance for, at vi overstiger 197 patienter på landets intensivafdelinger i medio maj. Det forventede antal intensivpatienter, samt spændet på usikkerheden, er altså faldet markant ved at foretage en lille åbning af samfundet i forhold til de første beregninger fra SSI.
Reproduktionstallet i scenarierne er faldet.	De nyeste beregninger fra SSI viser ligeledes, at reproduktionstallet i scenarierne er faldet. Reproduktionstallet angiver, hvor mange personer en person, der er inficeret med corona, forventes at smitte. SSI forventer nu, at en mellem åbning af samfundet vil have et reproduktionstal på 0,79. SSI forventede derimod et reproduktionstal på 1,23, da den lille åbning af samfundet blev vedtaget d. 6. april. ⁴
Usikkerhed om danskerne forsæt vil følge forholdsregler	På trods af at et mindre antal forventede intensivpatienter og et mindre reproduktionstal, end ved udsigterne til den lille åbning af økonomien d. 6. marts, valgte SSI ikke at anbefale en mellem åbning af samfundet. Dette skyldes blandt andet, at SSI mener, at danskerne i mindre grad vil leve op til forholdsreglerne mht. fysisk afstand, hygiejne mm. fremover, hvilket et studie fra forskningsprojektet HOPE ⁵ delvist underbygger.
Finansministeriet har vurderet effekter på BNP	I et notat som Finansministeriet har fremsendt til Kraka, fremgår det anslåede tab i BNP-andele af forskellige foranstaltninger. På baggrund af disse tal har vi vurderet omkostningerne ved de tre ovenfor nævnte åbningsscenarier, jf. tabel 1.
Lille åbning medfører et månedligt tab på 24,7 mia. kr.	Vi finder, at såfremt alle foranstaltninger i tabel 1 bliver efterfulgt, svarende til det lille åbningsscenario, vil det medføre et tab i BNP på 24,7 mia. kr. om måneden. ⁶ Følger regeringen i stedet et mellem åbningsscenario, vil det månedlige tab i BNP falde til 18,9 mia. kr., mens det store scenario vil medføre et fald i BNP på 14,1 mia. kr.
Mellemscenariet kunne øge BNP med 60 mia. kr. årligt	Vores beregninger viser, at BNP vil falde med 5,8 mia. kr. mindre om måneden, hvis regeringen forfølger det mellemste åbningsscenario fremfor det lille åbningsscenario. Tager vi højde for, at regeringen d. 17. april har valgt at åbne for de liberale erhverv, bliver forskellen mellem de to scenarier formindsket med 1,0 mia. kr. til 4,8 mia. kr. Forskellen på den lille åbning inkl. liberale erhverv og det mellemste scenario svarer dermed til en positiv effekt på BNP på næsten 60 mia. kr. årligt.

²https://www.sst.dk/-/media/Nyheder/2020/ITA_C

VID_19_220320.ashx?la=da&hash=633349284353F4D8559B231CDA64169D327F1227

³<https://files.ssi.dk/Notat%20med%20opdateret%20scenarie%20per%2014%20april%202020>

⁴ I modelleringen af den lille åbning aftager antallet af forventede intensivpatienter dog efter at være toppet medio maj.

⁵ https://hope-project.au.dk/#/document/CoronaCrisisInDK/adf%C3%A6rds%C3%A6ndringer_da.md

⁶ Resultaterne er beregnet på baggrund af tal fra Finansministeriet. Tallene er ifølge Finansministeriet selv "grove overslag", hvorfor resultaterne er behæftet med usikkerhed. Derudover har vi ikke medtaget ændringer i fx persontransporten, der godt kunne tænkes at være blevet forøget en smule, som følge af regeringens beslutning om at åbne de liberale erhverv d. 17. april.

Tabel 1 Økonomiske konsekvenser ved de tre åbningsscenarier

	Anslået tab (andel af samlet økonomi)	Tab pr. måned	Lille åbning	Mellem åbning	Stor åbning
	Pct. af BNP	-----	Mia. kr. -----		
Arbejd hjemme, skoler og daginstitutioner ^{a)}	4,0	7,7	7,7	7,7	7,7
Skærpet rejsevejledning	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Restaurant og cafe	2,5	4,8	4,8		
Storcentre	2,5	4,8	4,8	4,8	
Indendørs sport	2,0	3,9	3,9	3,9	3,9
Frisører mm.	0,5	1,0	1,0		
Persontransport	0,75	1,5	1,5	1,5	1,5
I alt	12,75	24,7	24,7	18,9	14,1
				----- Personer -----	
Forventet antal patienter på intensivafdeling ^{b)}			277	327	434

Anm.: Det anslåede tab er opgivet på baggrund af beregninger fra Finansministeriet. Persontransport angiver, at der forventes en mindre persontransport som følge af de øvrige foranstaltninger. Der er ikke fuld korrespondance mellem SSIs scenarier og den faktisk valgte åbning, hvor fx skoler åbnes delvist.

a) Det anslåede tab er angivet uden produktionstab i den offentlige sektor, og må derfor anses for værende et konservativt estimat.

b) Antallet af patienter på intensiv følger her SSI's beregninger, der lå til grund for regeringens beslutning om at åbne samfundet d. 6. april. Senere offentliggjorte analyser finder et lavere forventet antal.

Kilde: Finansministeriet, Statens Serum Institut samt egne beregninger.

Samlet set for dyrt at åbne samfundet for lidt

Sammenholder vi disse økonomiske forskelle mellem det lille og mellemste åbningsscenario med risikoen for, at Danmark ville udfordre kapacitetsgrænsen i et mellem åbningsscenario, er det vores vurdering, at den yderligere åbning af samfundet d. 17. april lægger relativt stor vægt på den sundhedsmæssige risiko over for den økonomiske omkostning. Specielt når både det forventede antal intensivpatienter og reproduktionstallet ved et mellem scenario var lavere, end ved den lille åbning af økonomien d. 6. april. Konkret kunne man pr. 17 april også have ladet caféer og restauranter åbne og dermed reducere det økonomiske tab og stadig kun løbe en begrænset sundhedsmæssig risiko.

En høj grad af risikoaversion kan blive dyrt

Såfremt SSI har ret i, at danskerne i mindre grad vil følge forholdsreglerne som hidtil, kan det være en god idé at være konservativ i forhold til, hvor meget vi åbner samfundet. Men omkostningerne ved at blive for konservative er betydelige. Og et enkelt tiltag som åbningen af caféer og restauranter vil altså kunne mindske faldet i BNP med ca. 60 mia. kroner årligt. Derudover ved vi, at myndighederne arbejder på en stor udvidelse af testkapaciteten, der ventes at nå 42.000 daglige test medio maj, hvilket må forventes at kunne mindske risikoen for smittespredning fremadrettet.⁷

⁷ <https://politiken.dk/forbrugogliv/sundhedogmotion/art7756590/Markant-flere-skal-testes-%E2%80%93-ogs%C3%A5-folk-helt-uden-symptomer>